

Радаслаў Калета

Варшава

Часопіс «Беларуская мова як замежная» ў даследаваннях
беларусістычнай глотадыдактыкі

Рэзюмэ

У дадзеным артыкуле апісваецца гісторыя стварэння, змест і мэты навукова-метадычнага часопіса «Беларуская мова як замежная», дасягненні і задачы беларусістычнай глотадыдактыкі, а таксама перспектыўныя кірункі дзейнасці (напрыклад, дзяржаўная сертыфікацыя беларускай мовы як замежнай, стварэнне міжнароднай асацыяцыі выкладчыкаў беларускай мовы як замежнай і інш.). Першы выпуск міжнароднага часопіса выдаецца ў 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, менавіта таму ў часопісе будуць друкавацца матэрыялы не толькі пра беларускую мову, але таксама пра беларускую літаратуру, культуру, каб усебакова папулярызаваць спадчыну Беларусі сярод замежнікаў.

Abstract

*Journal “Belarusian as a Foreign Language” in
Belarusian Glottodidactics*

The paper considers the history of creation, the content and the purposes of the scientific journal “Belarusian as a Foreign Language”, achievements and challenges in the field of Belarusian glottodidactics (e.g. state certification of Belarusian as a foreign language, creation of international association of Belarusian lan-

guage teachers, etc.). The first issue of the international journal is being published at the 500th anniversary of Belarusian book-printing. That is why the journal also includes articles on Belarusian literature and culture with the aim of promoting Belarusian heritage among foreigners.

У Майстэрні беларусістычнай глотадыдактыкі кафедры беларусістыкі Варшаўскага ўніверсітэта (пры падтрымцы даследчыкаў з розных замежных і беларускіх навуковых цэнтраў, у тым ліку з Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта, Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі) пачала сваю працу рэдакцыя навукова-метадычнага часопіса «Беларуская мова як замежная», які заслужыў увагі як навуковая прастора для даследчыкаў, якія захочуць абменьвацца думкамі і дзяліцца сваімі ідэямі ды досведам. Мэта часопіса – спрыяць пастаяннаму развіццю не толькі даследчыкаў, але таксама самой галіны навукі, якой з’яўляецца беларусістычная глотадыдактыка. Склад навуковай рады часопіса «Беларуская мова як замежная»: Генадзь Цыхун

Часопіс «Беларуская мова як замежная»...

(Нацыянальная акадэмія навук Беларусі), Лідзія Сямешка (Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы), Сяргей Важнік (Інстытут нацыянальнай адукацыі Рэспублікі Беларусь), Людміла Сінькова (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт), Таццяна Рамза (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт), Ларыса Пісарэк (Польшча, Уроцлаўскі ўніверсітэт), Аляксандр Кіклевіч (Польшча, Вармінска-Мазурскі ўніверсітэт у Ольштыне), Алена Пацехіна (Польшча, Вармінска-Мазурскі ўніверсітэт у Ольштыне), Аляксандр Скапненка (Украіна, Нацыянальная акадэмія навук Украіны), Зінаіда Пахолак (Украіна, Луцкі інстытут развіцця чалавека Універсітэта “Украіна”), Джым Дынглі (Вялікабрытанія, Беларуская бібліятэка імя Францішка Скарыны ў Лондане), Арнольд Макмілін (Вялікабрытанія, Лонданскі ўніверсітэт), Курт Вулхайзер (ЗША, Брандаўскі ўніверсітэт). Падобны часопіс ёсць ужо ва ўкраіністаў, якія з 2006 г. у Львоўскім нацыянальным універсітэце імя Івана Франка 2 разы на год выдаюць часопіс, прысвечаны тэорыі ды практыцы выкладання ўкраінскай мовы як замежнай “Теорія і практыка выкладання ўкраінскай мовы як іноземнай”. У Польшчы існуюць часопісы, прысвечаныя польскай мове як замежнай (напр. у Варшаве “Kwartalnik Polonicum”, у Лодзі “Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, у Катавіцах “Postscriptum Polonistyczne”).

Ідэя стварыць часопіс “Беларуская мова як замежная” ўзнікла яшчэ ў 2015 годзе, падчас працы VI Міжнароднага кангрэса беларусістаў у траўні 2015 года ў Мінску. У праграме Кангрэса была адна з самых вялікіх секцыяў – “Беларуская мова як замежная”, пасяджэнне якой праходзіла ў кабінце праф. Аляксандра Лукашанца (тагачаснага дырэктара Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа). У секцыі ўдзельнічалі прадстаўнікі розных навуковых асяродкаў Беларусі, Польшчы і Японіі (гл. фотаздымак), у тым ліку Лідзія Сямешка, (з Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы), Вольга Барысенка і Аксана Семанькевіч (з Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта), Надзея Старавойтава (з Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта), якая тады выкладала беларускую мову ў Кіеўскім

нацыянальным ўніверсітэце, Ларыса Станкевіч (з Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна), якая выкладала беларускую мову ў Будапешцкім ўніверсітэце імя Лоранда Этвеша, Сіёры Кіёсава (з Цукубскага ўніверсітэта ў Японіі), Міраслаў Янковяк (з Інстытута славістыкі Польскай акадэміі навук), Агнешка Гораль (з Люблінскага ўніверсітэта імя Марыі Кюры-Складоўскай). Мадэратарам секцыі быў Радаслаў Калета (з Варшаўскага ўніверсітэта), а дыскутантам праф. Ларыса Пісарэк (з Уроцлаўскага ўніверсітэта). Даклады слухалі таксама госці, студэнты і навукоўцы, у тым ліку Алена Анісім (з Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны) і Аляксандр Скапненка (з Нацыянальнай акадэміі навук Украіны).

Удзельнікі і госці секцыі “Беларуская мова як замежная” (Міжнародны кангрэс беларусістаў, 2015)

Трэба падкрэсліць той факт, што такая секцыя была створаная не ўпершыню, таму што на V Міжнародным кангрэсе беларусістаў у 2010 годзе працавала падобная (хоць і не такая вялікая) секцыя. Цешыць тое, што навуковыя сустрэчы, прысвечаныя беларускай мове як замежнай, адбываюцца даволі рэгулярна як ў Беларусі, так і за мяжой. Напрыклад, у 2016 годзе Кафедрай сучаснай беларускай мовы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта была зарганізаваная Міжнародная навуковая канферэнцыя Мова – Літаратура – Культура [гл. зборнік *Мова – Літаратура – Культура...*] (да 90-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна), дзе чыталіся даклады беларускіх, рускіх і польскіх даследчыкаў, прысвечаныя таксама выкладанню беларускай мовы як замежнай, а Надзея

Старавойтава арганізвала падобную секцыю на Кангрэсе даследчыкаў Беларусі ў Каўнасе. Магчыма, праца секцыі будзе працягвацца і на варшаўскім Кангрэсе ўвосень 2017 года.

Беручы вышэйсказанае пад увагу, яшчэ больш нас цешыць тое, што ўрэшце рэшт мы можам запрапанаваць Чытачу першы нумар міжнароднага навукова-метадычнага часопіса, прысвечанага менавіта беларускай мове як замежнай. Дата першага выпуску (2017 год) не выпадковая, а вельмі сімвалічная – 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, звязанае з кніжна-выдавецкай спадчынай беларускага асветніка Францыска Скарыны, які ў друкарні, заснаванай у Празе, выдаў у 1517 годзе *Псалтыр* – першую друкаваную беларускую кнігу. Менавіта таму ў часопісе будуць друкавацца матэрыялы не толькі пра беларускую мову, але таксама пра беларускую літаратуру, культуру, а значыць пра усё, што будзе цікава не толькі выкладчыкам беларускай мовы, але і замежнікам, якія вывучаюць беларускую мову і хочучь яшчэ больш даведацца пра Беларусь. Менавіта таму некаторыя тэксты будуць паказваць Беларусь (яе мову, культуру, літаратуру) вачыма замежных гасцей і для замежных гасцей. Дзякуючы гэтаму часопіс можа не толькі папулярызаваць беларушчыну, але таксама быць візітоўкай Беларусі, якой могуць карыстацца, напрыклад, беларускія культурныя цэнтры пры пасольствах Рэспублікі Беларусь за мяжой.

На наш погляд, беларусістыцы вельмі не хапала навуковых часопісаў, прысвечаных пытанням выкладання беларускай мовы як замежнай (і шырэй – пытанням беларусістычнай глотадыдактыкі), дзе даследчыкі і выкладчыкі маглі б дзяліцца досведам ды вынікамі сваіх даследаванняў. Натуральна, паасобныя артыкулы можна знайсці на старонках беларускіх выданняў, такіх, як “Працы Кафедры сучаснай беларускай мовы” (напр., Чахоўскі 2006, 2011; Чахоўская 2006, 2011, 2014; Сысой 2008; Хоміч 2010) і “Беларусіка = Albaruthenica” (напр., Kaleta 2015a; Елісеева, Ракава 2016).

На старонках часопіса “Беларуская мова як замежная” будуць закранацца разнастайныя праблемы беларускай мовы як замежнай (БМЗ, беларусістычнай глотадыдактыкі), напр.:

1) метадыка выкладання – метады выкладання граматыкі, ведаў пра Беларусь; развіццё навыкаў вуснага маўлення, аўдыявання, чытання і пісьма; новыя тэхналогіі на занятках па беларускай мове; азнаямленне з літаратурнымі тэкстамі; выкарыстанне літаратурных тэкстаў у міжнародных, аднанацыянальных групах і ў (не)славянскіх групах і г. д.;

2) беларушчына замежнікаў – аналіз моўных памылак; даследаванне г. зв. пераходнай мовы (анг. *interlanguage*) і вымаўлення;

3) параўнальная глотадыдактыка – напр., беларуска-польская, беларуска-расійская, беларуска-нямецкая і г. д.; даследаванне падабенства і адрознення моў; параўнанне метадаў выкладання, праграм курсаў, моўных цяжкасцяў, ролі выкладчыка і г. д.

4) гісторыя і сучаснасць выкладання беларускай мовы як замежнай – старыя і новыя падручнікі беларускай мовы як замежнай, спосабы прэзентацыі матэрыялу, тэматычная разнастайнасць;

5) мова і культура – пытанні культурнай лінгвістыкі (лінгвакраіназнаўства, лінгвакультуралогія, беларусазнаўства); міжкультурная камунікацыя, выкладанне мовы і культуры Беларусі; месца культуры ў выкладанні мовы; прымаўкі, прыказкі, фразеалогія, безэквівалентная лексіка, маўленчы этыкет; стэрэатыпы ў падручніках, ролі мужчыны і жанчыны; распаўсюджаныя імёны і прозвішчы, рысы характару беларусаў; табуізацыя некаторых тэм, такіх, як эротыка, смерць, рэлігія; ідэалізацыя герояў падручнікаў, іх сям’і;

6) моўная прагматыка – напр., прывітанне, развітанне, падзяка, прабачэнне, просьба;

7) праблемы сертыфікацыі ўзроўня валодання беларускай мовай як замежнай;

8) беларуская мова як замежная ў Беларусі і за мяжой;

9) прыклады матэрыялаў, практыкаванняў ды заняткаў па беларускай мове як замежнай;

10) праблемы адукацыі і працы выкладчыкаў беларускай мовы як замежнай у Беларусі і за мяжой, памылкі лектараў.

Часопіс «Беларуская мова як замежная»...

У часопісе матэрыялы друкуюцца па-беларуску, па-польску і па-англійску (гл. напрыканцы часопіса пададзеныя правілы афармлення артыкулаў). Кожны артыкул павінен мець кароткую анатацыю (каля 500 знакаў) на беларускай і англійскай мовах. Назва артыкула павінна быць пададзена таксама ў перакладзе на англійскую мову. Запрашаем усіх ахвотных дасылаць свае матэрыялы. Тэксты трэба дасылаць на электронную пошту **olga.volha1964@gmail.com** (Вольга Барысенка) і **rkaleta@uw.edu.pl** (Радаслаў Калета). Матэрыялы часопіса будуць даступныя таксама ў Інтэрнэце, каб даследчыкі, студэнты і ўсе ахвочыя з розных куткоў свету маглі імі карыстацца.

Мы лічым, што беларуская мова можа быць цудоўнай рэкламай Беларусі, яе гісторыі, культуры і спадчыны. Гэта пацвярджае прыклад Міжнароднай летняй школы беларусістыкі (гл. Міжнародная летняя школа...), што ладзіцца з 2015 года Рэспубліканскім інстытутам вышэйшай школы. Маём надзею, што ў хуткім часе будуць створаныя яшчэ як навукова-метадычны цэнтр па беларускай мове як замежнай (а можа, нават універсітэцкая кафедра беларускай мовы як замежнай), так і міжнароднае таварыства выкладчыкаў беларускай мовы як замежнай (напрыклад, у межах Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў). Многія замежнікі хацелі б мець магчымасць атрымаць беларускі дзяржаўны сертыфікат, які пацвярджаў бы іхні ўзровень валодання беларускай мовай. Для такіх сертыфікацыйных экзаменаў неабходна падрыхтаваць тэсты, прыклады якіх былі ўжо паспяхова апрабаваныя (гл. Барысенка і інш. 2014). Падобныя сертыфікаты прапануюць шматлікія краіны, у тым ліку дзяржавы-чальцы СНД, так што хочацца мець надзею, што неўзабаве і Беларусь будзе выдаваць моўныя сертыфікаты на дзяржаўным узроўні. Гэта пакуль што праекты, мары і планы на будучыню, але вельмі важна, што сёння ўжо ёсць ясна акрэсленыя мэты, да якіх можна імкнуцца, якія можна падтрымліваць і ў неабходнасці якіх можна старацца пераканаць іншых. Самае важнае пачынаць з маленькіх крокаў, што ўжо былі ўдала зробленыя і могуць быць прыкладам для наступнікаў. Беларуская мова – гэта мова беларускага народа. Без гэтай мовы можна пазнаёміцца з

Беларуссю і зразумець яе толькі ў пэўнай ступені. Разумеюць гэта нават маладыя замежныя студэнты, якія звычайна нядрэнна валодаюць рускай мовай. Яны ведаюць, што ў сучасным шматмоўным свеце няма падзелу на лепшыя і горшыя мовы. Усе мовы – гэта багацце свету, спадчына чалавецтва (здаецца, разумеў гэта ўжо Францыск Скарына). Чым больш моў ведаеш, тым больш развіваешся, багацееш у духоўным плане, не гаворачы пра новыя шанцы, што з’яўляюцца для цябе на рынку працы. Таму не існуе канфлікту паміж мовамі, няма штучнай канкурэнцыі. Вельмі радуецца маладыя людзі, якія заўсёды гатовыя вучыцца новаму. Яны разумеюць, што жаданне вучыцца – гэта прырода чалавека і праява жыцця. Хай нас не здзіўляюць тады замежнікі, якія шчыра хочуць вывучыць беларускую мову, не звяртаючы ўвагі на стэрэатыпы.

У першым нумары часопіса “Беларуская мова як замежная” ўвазе Чыгачоў прапануем артыкул прафесара Лондонскага ўніверсітэта Арнольда Макміліна, які сам выдаў пяць кніг, прысвечаных Беларусі, беларускай мове, культуры і літаратуры і адказвае на пытанне, што англічане думаюць пра беларускую мову і літаратуру. Вольга Барысенка у сваім артыкуле прэзентуе некалькі асноўных падручнікаў па беларускай мове як замежнай у дыяхранічным аспекце: *Fundamental Byelorussian – Беларуская мова* [Pashkievich 1974, 1978], *Белорусский язык для небелоруссов* [Кривицкий, Михневич, Подлужный 1973], *Гаворым па-беларуску* [Сямешка і інш. 1999], *Беларуская мова? З задавальненнем!* [Рамза 2010], *Белорусский язык для стран СНГ* [Павловская і інш. 2012], *По-белорусски? Пожалуйста! = Па-беларуску? Калі ласка!* [Мыщук 2015]. Пытанне падручнікаў – гэта вельмі актуальная тэма, асабліва што падручнікі пішуцца не толькі ў Беларусі, але і за мяжой, у розных краінах, напр. у Японіі (Рамза, Кіёсава, Усуяма 2016), Нямеччыне (Heyl 2001; Hurtig, Ramza 2003), Вугоршчыне (Станкевіч, Каткіч 2006), Польшчы (напр. Сегень 2007; Філіновіч 2007; Грэсь 2012), Украіне (Півторак 1997) ці Расіі (Блешчык 2015; Сомин 2017, параўн. Лазарева 2006; Куликович 2014). Тэма падручнікаў абмяркоўваецца таксама на навуковым узроўні ў артыкулах розных аўтараў (напр. Kaleta 2015a, 2016; Рамза 2016; Сомин 2016; Калета 2017),

таксама як іншыя пытанні беларусістычнай глотадыдактыкі (гл. напр. Важнік 2004; Барысенка 2012; Борисенко 2011; Калета 2016).

Агата Ракава прэзентуе сваю вельмі цікавую і вартую шырэйшай папулярызацыі ідэю электроннага курса па беларускай мове як замежнай. Аксана Семянькевіч дзеліцца досведам выкладання беларускай мовы як замежнай у Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце, паказвае задачы, што неабходна вырашыць. Перш за ўсё трэба распрацаваць дзяржаўныя моўныя стандарты, парогавыя ўзроўні валодання беларускай мовай і стварыць Сертыфікацыйны цэнтр; варта таксама развіваць і ўдасканалваць навукова-метадычную базу дысцыпліны БМЗ (навуковыя канферэнцыі, навуковыя тэмы, курсавыя, дыпломныя, магістарскія і дысертацыйныя працы) і падрыхтоўваць педагагічныя кадры для забеспячэння рэалізацыі дысцыпліны БМЗ. Лідзя Сямешка знаёміць нас з гісторыяй правядзення Міжнароднай летняй школы беларусістыкі, што рэкламавалася і ў Польшчы [гл. Kaleta 2015b], Надзея Старавойтава прэзентуе курсы БМЗ у БДЭУ, а Кацярына Канчэўская запрашае ўсіх у бязвізавы горад Гародня і падказвае, што і чаму варта паглядзець.

Усім зычым прыемнага чытання і запрашаем дасылаць свае матэрыялы для наступных нумароў часопіса “Беларуская мова як замежная”.

Літаратура

- Барысенка В., 2012, *Праблемы выкладання беларускай мовы як замежнай у вышэйшай школе*, [у:] *Новае слова ў беларусістыцы. Мовазнаўства. Матэрыялы Міжнароднага кангрэса беларусістаў, Мінск 20-21 мая 2010 года*, Belarusika = Albaruthenica № 32, Мінск, с. 392-394.
- Барысенка В., Кныш Л., Куліковіч У., Літвіноўская А., Рамза Т., Семянькевіч А., 2014, *Тэст па беларускай мове як замежнай. Пачатковы ўзровень. (Базавы ўзровень, Сярэдні ўзровень, Прафесарскі ўзровень, Высокі ўзровень, Дасканалы ўзровень). Агульнае валоданне*, Мінск.
- Блешчык А., 2015, *Беларуская мова для рускамоўных: практыкум*, Екацярынбург.
- Борисенко О.В., 2011, *Преподавание белорусского языка как иностранного. История и современность*, “Мова і культура”, вып. 14, с. 334-337.
- Важнік С.А., 2004, *Беларуская мова як замежная: сацыялінгвістычны, лінгваметадычны і ўласна лінгвістычны аспекты*, [у:] Л.Н. Чумак і інш. (рэд.), *Язык и социум. Материалы VI Международной научной конференции, 3-4 декабря 2004 г., Минск*, Минск, с. 19-24.
- Грэсь А., 2012, *Беларуская мова. Дапаможнік па беларускай мове для студэнтаў рускай філалогіі*, Беласток.
- Елісеева В., Ракава А., 2016, *Электронны навучальны рэсурс па беларускай мове для польскамоўных навучэнцаў пачатковага ўзроўня*, [у:] І.Э. Багдановіч, М.І. Свістунова (рэд.), *Беларуска-польскія моўныя, літаратурныя, гістарычныя і культурныя сувязі: зб. арт.*, Беларусіка=Albaruthenica 37, Мінск, с. 73-80.
- Калета Р., 2016, *Беларуская мова як замежная ў Польшчы і ў свеце*, [у:] *Мова – Літаратура – Культура. Матэрыялы VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі (да 90-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна)*, Мінск, 15–16 верасня 2016 г. У дзвюх частках, частка 1, у аўтарскай рэдакцыі, Мінск, с. 159-165 (тэкст даступны ў Інтэрнэце).
- Калета Р., 2017, *Об учебниках белорусского языка как иностранного*, “Roczniki Humanistyczne” (у друку).
- Куліковіч В.И., 2014, *Русско-белорусский разговорник. Русско-белорускі размоўнік*, Санкт-Пetersбург.
- Лазарева Е.А., 2006, *Русско-белорусский разговорник. Расійска-беларускі размоўнік*, Москва.
- Международная летняя школа белорусистики завершает свою работу в Республиканском институте высшей школы*, <http://www.ctv.by/mezhdunarodnaya-letnyaya-shkola-belorusistiki-zavershaet-svoyu-rabotu-v-respublikanskom-institute>
- Мова – Літаратура – Культура. Матэрыялы VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі (да 90-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна)*, Мінск, 15–16 верасня 2016 г. У дзвюх частках, у аўтарскай рэдакцыі, Мінск 2016.
- Мышык Г., 2015, *По-белорусски? Пожалуйста! = Па-беларуску? Калі ласка!*, Мінск.
- Павловская Н.Ю., Борисенко О.В., Васюченко П.В., Кныш Л.С., Семянькевіч О.В., Чеховский Г.К., 2012, *Белорусский язык для стран СНГ: учебник*, Москва.
- Півторак Г., 1997, *Білоруська мова. Підручник*, Київ.
- Рамза Т.Р., 2010, *Беларуская мова? З задавальненнем! Для замежных навучэнцаў*, Мінск.
- Рамза Т.Р., 2016, *Пазамоўная інфармацыя ў дапаможніках па беларускай мове для замежнікаў: ці ёсць крытэрыі адбору?*, [у:] *Мова – Літаратура – Культура. Матэрыялы VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі (да 90-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна)*, Мінск, 15–16 верасня 2016 г. У дзвюх частках, частка 1, у аўтарскай рэдакцыі, Мінск, с. 172-174.
- Рамза Т., Кіёсава С., Усуяма Т., 2016, *Спрабуйма! Азнамяляльна-пачатковы курс беларускай мовы для японцаў. Част*

Часопіс «Беларуская мова як замежная»...

- ка І, Цукубскі ўніверсітэт.
- Сегень Л., 2007, *Беларуская мова. Дапаможнік для студэнтаў беларускай філалогіі. Курс 1*, Беласток.
- Сомин А.А., 2017, *Белорусский язык. Самоучитель*, Москва.
- Сомин А.А., 2016, *Новы падручнік “Белорусский язык. Самоучитель”: праблемы і раішніі*, [у:] *Мова – Літаратура – Культура. Матэрыялы VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі (да 90-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна)*, Мінск, 15–16 верасня 2016 г. У дзвюх частках, частка 1, у аўтарскай рэдакцыі, Мінск, с. 189-192.
- Станкевіч Л., Каткіч Ж., 2006, *Дваццаць сустрэч з Беларусю. Падручнік па беларускай мове для пачаткоўцаў*, пад агульнай рэдакцыяй Андраша Золтана, Будапешт.
- Сысой Н.М., 2008, *Прафесійная кампетэнцыя выкладчыка беларускай мовы як замежнай*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 7, с. 107-110.
- Сямешка А.І., Бадзевіч З.І., Белакурская Ж.А., Ляшук В.М., Пацехіна А.А., Рамза Т.Р., Чахоўскі Г.К., Шкраба І.Р., 1999, *Гаворым па-беларуску. Вучэбны дапаможнік па беларускай мове для замежных навучэнцаў*, пад рэд. Л. Сямешкі, Мінск.
- Філіновіч А., 2007, *Беларуская мова. Дапаможнік для студэнтаў беларускай філалогіі. Курс 2*, Беласток.
- Хоміч М.В., 2010, *Беларускія і польскія прасадвычныя адзінкі на занятках беларускай мовы як замежнай: кампаратыўны аспект*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 9. *Да 80-годдзя з дня нараджэння прафесара Леаніда Іванавіча Бурака*, с. 110-114.
- Чахоўская Т.А., 2006, *Метады даследавання ў метадыцы выкладання беларускай мовы як замежнай*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 5. *Да 70-годдзя з дня нараджэння доктара філалагічных навук, прафесара Арнольда Яфімавіча Міхневіча*, с. 175-180.
- Чахоўская Т.А., 2011, *Урок па практыцы беларускага маўлення. Структура ўрока*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 10. *Да 90-годдзя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта*, с. 90-97.
- Чахоўская Т.А., 2014, *Мэты і задачы навучання беларускай мове як замежнай*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 13, с. 62-71.
- Чахоўскі Г.К., 2006, *Метадыка выкладання беларускай мовы інашаземцам як вучэбная, навуковая і практычная дысцыпліна*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 5. *Да 70-годдзя з дня нараджэння доктара філалагічных навук, прафесара Арнольда Яфімавіча Міхневіча*, с. 180-196.
- Чахоўскі Г.К., 2011, *Сістэма спадкаў навучання беларускай мове як замежнай*, “Працы кафедры сучаснай беларускай мовы”, вып. 10. *Да 90-годдзя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта*, с. 97-106.
- Heyl S., 2001, *Weißrussisch. Lehrmaterial zum Kurs Weißrussische Sprache*, Berlin.
- Hurtig C., Ramza T., 2003, *Belarussische Grammatik in Tabellen und Übungen = Граматыка беларускай мовы ў табліцах і практыкаваннях*, München.
- Kaleta R., 2015a, *Kilka uwag o nauczaniu Polaków języka białoruskiego jako obcego*, [у:] І.Э. Багдановіч (рэд.), *Беларуска-польскія моўныя, літаратурныя, гістарычныя і культурныя сувязі. Зборнік артыкулаў*, Беларусіка=Albaruthenica 36, Мінск, с. 69-78.
- Kaleta R., 2015b, *Nowa fala zainteresowania językiem białoruskim jako obcym (BJO). Sprawozdanie z Międzynarodowej Letniej Szkoły Białorusistyki w Mińsku*, “Białorusistyka Białostocka” 2015, т. 7, с. 467-469, <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/10431> [доступ: 20.12.2016].
- Kaleta R., 2016, *Tematyka chrześcijańska na lektoratach języka polskiego i języka białoruskiego jako języków obcych*, „Studia Slavica”, № XX/2, с. 97-110.
- Pashkevich V., 1974, *Fundamental Byelorussian = Беларуская мова. Book 1*, ed. by A. Adamovich, Toronto.
- Pashkevich V., 1978, *Fundamental Byelorussian = Беларуская мова. Book 2*, ed. by A. Adamovich, Toronto.